

Voorwoord

1. Inleiding
  - 1.1 Achtergrond en aanleiding tot deze studie
  - 1.2 Het onderzoeksterrein
  - 1.3 Verdieping van vragen
  - 1.4 Onderzoeksvraag van de studie
  - 1.5 Opzet van de studie
  - 1.6 Verantwoording van het onderzoek
2. Sociaal imago van ouder worden en participatie
  - 2.1 Imago van ouderen
  - 2.2 Problematisering van de ouderdom
  - 2.3 Ouderen en participatie
  - 2.4 Een andere tweedeling
  - 2.5 Conclusie
3. Participatie binnen arrangementen voor ouderenzorg
  - 3.1 De historie van verzorgingshuizen en verpleeghuizen
    - 3.1.1 Ontstaan en groei van verzorgingshuizen
    - 3.1.2 Ontstaan en groei van verpleeghuizen
    - 3.1.3 Grenzen vervagen tussen verzorgingshuis en verpleeghuis
  - 3.2 Onderzoekers over het verzorgingshuis en verpleeghuis
  - 3.3 Beleving van bewoners zelf
  - 3.4 Conclusie
4. Begrensde effecten overheidsbeleid op participatie ouderen
  - 4.1 Democratisering als prikkel tot bestuurlijke participatie
    - 4.1.1 WBO, democratisering binnen verzorgingshuizen.
    - 4.1.2 AWBZ, democratisering binnen verpleeghuizen.
    - 4.1.3 Van commissie tot Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen
  - 4.2 Stand van zaken 2000
  - 4.3 De kwaliteit van commissies en raden
  - 4.4 Omgaan met collectieve belangenbehartiging
  - 4.5 Conclusie
5. Foucault. De invloed van disciplineren en parcellering op participatie
  - 5.1 Geneeskunde en macht
    - 5.1.1 Geneeskunde en macht binnen instellingen voor ouderen(zorg)
  - 5.2 Disciplineren en de instelling
    - 5.2.1 Disciplineren binnen instellingen voor ouderen(zorg)
      - 5.2.1.1 Disciplineren door hiërarchisch toezicht
      - 5.2.1.2 Disciplineren door inzet van normaliserende sancties
      - 5.2.1.3 Disciplineren door onderzoek en classificatie
      - 5.2.1.4 Het celvormige binnen instellingen
      - 5.2.1.5 Het organische binnen instellingen
      - 5.2.1.6 Het genetische binnen instellingen
      - 5.2.1.7 Het combinatorische binnen instellingen
    - 5.2.2 Nogmaals disciplineren binnen instellingen
  - 5.3 Panopticum: disciplineren en parcellering
    - 5.3.1 Het panoptisch diagram binnen instellingen
  - 5.4 Machtswerking en vrijheid
    - 5.4.1 Machtswerking en vrijheid binnen instellingen
  - 5.5 Discussie
  - 5.6 Conclusie

6. Habermas. Strategisch en communicatief handelen, ruimte voor participatie?
  - 6.1 Habermas en Foucault
  - 6.2 Rationaliteit en handelen
  - 6.3 Instrumenteel handelen
    - 6.3.1 Instrumenteel handelen binnen instellingen
  - 6.4 Communicatief handelen
    - 6.4.1 Communicatief handelen binnen een instelling
  - 6.5 Het bereiken van sociale integratie en sociale orde
  - 6.6 Systeem
    - 6.6.1 Systeem binnen een instelling
  - 6.7 Leefwereld
    - 6.7.1 Leefwereld binnen een instelling
  - 6.8 Leefwereld en systeem
    - 6.8.1 Het conflict tussen leefwereld en systeem in een instelling
  - 6.9 Discussie
    - 6.9.1 Spanning tussen instrumenteel, communicatief en latent strategisch handelen in instellingen.
  - 6.10 Conclusie

7. Giddens. Structuratie en reflexiviteit als grondslag voor participatie
  - 7.1 Giddens doorgrondt bestaande ideeën in nieuwe samenhang
  - 7.2 De laatmoderne samenleving
    - 7.2.1 De instelling is deel van een laatmoderne samenleving
  - 7.3 Structuratie en reflexiviteit
    - 7.3.1 Structuratie en reflexiviteit binnen instellingen
  - 7.4 Distantiatie van tijd en ruimte
    - 7.4.1 Distantiatie van tijd en ruimte binnen instellingen
  - 7.5 Dialectiek van tijd en ruimte
    - 7.5.1 Dialectiek van tijd en ruimte binnen instellingen
  - 7.6 Reflexiviteit en terzake kundigheid
    - 7.6.1 Reflexief vermogen binnen instellingen
  - 7.7 Terzake kundigheid
    - 7.7.1 Terzake kundigheid binnen instellingen
  - 7.8 Discussie
  - 7.9 Conclusie

8. Giddens. Levenpolitiek en democratische participatie
  - 8.1 Transformatie van intimiteit en vertrouwen
    - 8.1.1 Transformatie van intimiteit en vertrouwen binnen instellingen
  - 8.2 Risico en gevaar in de moderne samenleving
    - 8.2.1 Risico's en gevaren binnen moderne instellingen
  - 8.3 Macht en structuratie
    - 8.3.1 Macht en structuratie binnen instellingen
  - 8.4 Emancipatiepolitiek versus Levenpolitiek
    - 8.4.1 Emancipatie of Levenpolitiek binnen instellingen
  - 8.5 Conclusie
  - 8.6 Levenpolitiek en democratische participatie binnen de ouderenzorg

9. Een nieuwe geschiedenis van participatie
  - 9.1 Het Nederlandse verzorgingshuis en verpleeghuis beschouwd in het licht van bewonersparticipatie
  - 9.2 Drie moderniseringstheorieën
    - 9.2.1 De groei en invloed van expertsystemen
    - 9.2.2 Duale werking van structuren
    - 9.2.3 Symmetrie en asymmetrie in menselijke verhoudingen
    - 9.2.4 Beperkte participatie, vermeend gevolg van structuren in de moderne samenleving.....
    - 9.2.5 Het individu aan de macht
  - 9.3 Bouwen aan een nieuwe geschiedenis van participatie
    - 9.3.1 Zelf bouwen aan nieuwe beelden van oud-woorden en oud-zijn
    - 9.3.2 Over zelfrealisatie en participatie
    - 9.3.3 Participatie ondanks verpleeg- of verzorgingbehoefte
  - 9.4 Bouwen aan een nieuwe geschiedenis van organisaties voor ouderenzorg
    - 9.4.1 Op weg naar transparant strategisch handelen binnen instellingen
    - 9.4.2 Is een nieuwe geschiedenis voor instellingen denkbaar?

10. Samenvatting

10.1 De onderzoeksvraag

10.2 Moderniseringstheorieën als kader voor onderzoek

10.3 Sociaal imago van ouder worden

10.4 Participatie binnen arrangementen voor ouderenzorg

10.5 Foucault, de invloed van disciplineren en parcellering op participatie

10.6 Habermas, strategisch en communicatief handelen, ruimte voor participatie

10.7 Giddens, structuratie en reflexiviteit als grondslag voor participatie

10.8 Giddens, levenpolitiek en democratische participatie

10.9 Een nieuwe geschiedenis van participatie

10.9.1 Drie moderniseringstheorieën

10.9.2 Asymmetrie in de moderne samenleving

10.9.3 Invloed van expertsystemen op het handelen van mensen

10.9.4 De werking van structuren

10.9.5 Beperkte participatie als vermeend gevolg van structuren

10.9.6 Werken aan nieuwe beelden over ouderen en oud worden

10.9.7 Ouderen geven mede vorm aan eigen leven en leefomgeving

10.9.8 Transparant strategisch handelen binnen instellingen

10.9.9 Is een nieuwe geschiedenis voor instellingen denkbaar?

11. Summary

Literatuur

Afkortingen

Over de auteur